

DİN PSİKOLOJİSİ FİNAL ÖZETLERİ

7.ÜNİTE 'İNANÇ PSİKOLOJİSİ

İman kelimesi, Arapçada 'emn' (güvenmek) kökünden türeyip karşısındakine güven vermek, tasdik etmek anlamlarına gelir.

Bunla beraber akd kökünden türeyip kesin karar vermek anlamına gelen itikad'da iman karşılığında kullanılır.

İnanç daha genel anlam ifade ederken iman ise daha özel anlamı ifade etmektedir.

*Smith; iman ve inanç kavramları arasında ayrım yaparak imanın 'temel bir insani nitelik' olduğunu belirtir. Fowler de bu görüşü kabul eder. (İnancı imandan daha değerli görürler.)

-Biliş (kognisyon); akıl yürütme, düşünme ve kavrama gibi zihinsel faaliyetlerin bütünü anlatmak için kullanılan bir kavramdır. Deneyle elde edilmez vahye dayalıdır.

-İnanç geni: İmanın bir iç güdü olduğunu ileri süren görüştür.

Fowlere göre inanç, ahde dayalı bir yapıdadır.

İnanç Aşamaları:

Aşama Öncesi Dönem veya Temel İnanç (0-4 yaş arası):

Aşama 1.Sezgisel-Yansıtıcı İnanç 3/8 yaş arası): İlk kez ölümün, cinselliğin farkına varılır. Taklit dönemidir.

Aşama 2.Öyküsel-Lafzi İnanç (6/12 yaş arası): Mantıklı düşünmenin başlangıç vakti

Aşama 3.Yapay -Geleneksel İnanç (11/18 yaş arası): Ergenlikle beraber inancı amele dönüştürme vakti.

Aşama 4. Bireysel-Düşünceye Dayalı İnanç (17/18 yaş arası):

Aşama 5.Birleştirici İnanç (30 yaş arası):

Aşama 6. Evrensel İnanç (Belirli bir yaş yok):

Dini Şüphe Çeşitleri:

Arayış Şüphesi: İtiraz niye olmaksızın tatminkar cevaplar bulma şüphesi .Genellikle çocuklarda olur.

Bencillik Şüphesi: Beklediği karşılığı bulamamasından kaynaklanan şüphedir.

Sadakat Şüphesi: İnsanın kendi isteklerini Allahın yerine getirmesinden oluşan şüphe.

Bilimsel Şüphe:

Kavramsal Şüphe: Dini öğretilerin içeriklerindeki kavramlardan ötürü ortaya çıkan şüphe.

İnkarcı Şüphe: Sırf dini reddetmek için duyulan şüphe. (Ateist şüphesi)

*İnançsızlığın ilk şekli inkar ve şirk ile ifade edilirken, ikinci şekli tanrıtanımazlık (küfür) olarak adlandırılmıştır.

8.ÜNİTE 'TANRI TASAVVURLARI'

-Bireyin Tanrı tasavvurunu şekillendiren beş faktör olduğu öne sürülmüştür:

1-)Ana-Baba ilişkileri

2-)Diğer önemli kişi ve gruplarla ilişkiler

3-)Öz saygıya ilişkin duygular

4-)Tanrının insanla ilişkisi

5-)Dini uygulama, ibadet, kutsal metin okuma ve kişinin kendi düşünceleri

*Tanrı tasavvurunun oluşumu konusandaki yaygın tezlerden biri, Piaget'nin 'bilişsel tez'dir.

Bu doğumla başlayıp ergenliğe kadar devam eden dört ardışık temel dönemi kapsar.

*Tanrı tasavvuru tezlerinden biriside 'İlişkisellik tezi'dir. Bu teze göre Tanrı, gerçekte insanları kendisiyle ilişki kurmaya çağırır.

Ana Baba İmajları ve Tanrı Tasavvuru:

Çocuk için ilk Tanrı tasavvurunda anne ve baba önem kaynaktır.

Batı araştırmacılarından Freud'a göre din yorumunu baba fikri üzerine yoğunlaştırmıştır.

Tanrı inancının 'evrensel saplantısal nevroz' olduğunu Tanrının da 'yüceltilmiş bir baba' olduğunu vurgulamıştır.

Yansıtma Hipotezi: Buna göre Batılı çocukların geneli Tanrıyı genelde insani özellikler taşıyan bir erkek olarak tasavur etmişlerdir.

Müslüman aileden yetişen çocuklar ise Allahı temel sıfatlarıyla bilir.

*Rizzuto ise Freudun bu tezlerini reddetmiştir.

Batıda yapılan ilk araştırmalarda Tanrının babayla benzer özellikleri olduğunu belirtirken,

ikinci yapılan araştırmada Tanrıyı anneye ait özelliklerle ilişkilendirmişlerdir.

9-10 yaş arası Tanrıyı nesnel tasavvur ederken,

12-13 yaş arası Tanrıyı bağışlayıcı ve baba olarak tasavvur ederler,

15-16 yaş arası ise Tanrıyı sevgi, dua, bağlılık gibi özellikleri ön plana çıkarırlar.

İzzeti Nefs: Tanrıya duyulan öz saygı anlamındadır.

9.ÜNİTE 'DUA, İBADET VE DİNİ TÖRENLER'

Dua'nın Tanımı:

-Çağırarak, yardım istemek' anlamlarındadır.

11-18 yaş arası öğrencilerde yapılan araştırmaya göre Allaha dua etmelerinin sebebi:

%41 manevi sıkıntılar, %15 maddi sıkıntılar, %11 mutlu anları, %7'si tabiat güzelliğini saymışlardır.

Genelde Dua Gündüleri:

-Maddi yada manevi bir arzunun gerçekleşmesi

-Bir sıkıntının giderilmesi

-Allahın minnetlerine şükür

-Günahların bağışlanması

-Allahın yüceliğine duyulan hayranlık

*Öğrencilerin %93'ü dua ederken bir hafiflik hissettiklerini ve huzur bulduklarını söylemişlerdir.

İbadet'in Tanımı:

-İbadet, Tanrı buyruklarını yerine getirme, tapınma, kulluk gibi anlamlara gelmektedir.

*Ayin, İslam kültüründe yeri olmayan dini uygulamayı ifade eder.

10.ÜNİTE 'TEVBE, DİNE DÖNÜŞ VE DİN DEĞİŞTİRME'

-Gazzali'ye göre tevbe üç boyutludur:

Birincisi 'bilme', ikincisi 'pişmanlık', üçüncüsü 'gereğini yerine getirmedir'.

İhtida: İslam dinine girmeye denir. İrtidat: İslam dinini terkedip başka dine geçmektir.

Dini Değişim Güdülleri:

A-)Zihinsel Güdüler:

Dini esaslardaki şüphe, tereddüt ve tatminsizlikten dolayı oluşan dini yöneliştir.

-Zihinsel Tatmin Arama: İnsan sorgulayan varıktır. Sorguladığı şeye yeterli açıklama bulamayınca ise iç huzursuzluk yaşar. Din değiştirenlerin en temel özelliğidir.

-Anlam boşluğu, Amaçsızlık: Viktor Frankl, varoluşsal boşluğa düşmekten ancak belli hedefler ile kurtulunabileceğini söyler.

-İnsanların Eşitliğine Dayalı Esasları Sorgulama: Dini esaslardan kaynaklığı zannedilen adalet ve eşitlik konusundaki olumsuz yaklaşımlar.

-Çeşitli Etkilerle İnançlarını ve Bulunduğu Dinin Esaslarını Yeniden Gözden Geçirme:

Tercübelerden dolayı inancını gözden geçirmek.

B-)Duygusal Güdüler:

-Travmatik Gerilimli Olaylar Yaşama: Yakınının ölümü, boşanma gibi nedenlerden dini değişimi tetikler. Loflang ve Stark, aşırı gerilimin dini değişim öncesi şart olduğunu ileri sürmüştür.

-Suçluluk ve Günahkarlık Duygusu: Çoğunluk tevbeye yönelirken azınlık kısımda günahlarından dolayı dinden uzaklaşmaya ve isyana yönelmişlerdir.

C-)Sosyo-Kültürel Güdüler:

-Başka Dine Bağlı Olanların Olumlu Davranışları:

-Başka Dine Bağlı Kişi ile Evlenme:

-Başka Dine Bağlı Bir Gruptan Etkilenme:

-Ekonomik Mahrumiyet:

DİN DEĞİŞTİRME SÜRECİ:

Gerginlik Hissetme (İlk aşama)

Dini bir problemi çözme bakış açısına sahip olma

Arayış içinde olma

Kritik eşik: İş, eş, okul değişikliği gibi nedenler

Etkin bağ oluşturma: Gireceği dine olan duygusal bağ

Yeni Dini Grup Dışındaki Kişilerle İletişimi Azaltma

Yeni Dini Grup Üyeleri ile Yoğun İletişime Geçme

DİN DEĞİŞTİRME TIPLERİ:

Entellektüel Tip: Dini araştırarak, kitapları okuyarak din değiştirir.

Mistik Tip: Kenidini derinden etkileyen bir tecrübe sonucu din değiştiren.(Tasavvufi)

Deneyisel (experimental) Tip: Deneme amaçlı ibadetlere katılma sonrası din değiştirme.

Duygusal Tip: Tercih edeceği dinin mensublarını hoşnutluk duymak

Yeniden Uyanış Tipi:Dindar olmayan birinin dini değerlere bağlılığını artırması.

Cebri (zorlama) tip: Sosyal baskı nedeniyle din değiştirme.
